
خورشید در قاب

پژوهشی پیرامون تصویرگری معصومین در سینما

نوشته: رحمت‌الله امیدوار

خورشید در قاب

پژوهشی پیرامون تصویرگری معصومین در سینما

نوشته: رحمت‌الله امیدوار

لیتوگرافی: کاوه نو

چاپ و صحافی: چاپ سوره

چاپ اول: ۱۳۸۳

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه

شابک: ۳ - ۹۶۰ - ۴۷۱ - ۹۶۴

نقل و چاپ نوشته‌ها منوط به اجازه رسمی از ناشر است.

امیدوار، رحمت‌الله

خورشید در قاب: پژوهشی پیرامون تصویرگری معصومین در سینما / نوشته

رحمت‌الله امیدوار - تهران: سوره مهر (حوزه هنری سازمان تبلیغات

اسلامی)، ۱۳۸۴.

۱۸۰ ص.

ISBN: 964 - 471 - 860 - 3

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. [۱۷۷] - ۱۸۰.

۱. چهارده معصوم در سینما. الف. شرکت انتشارات سوره مهر. ب. عنوان.

ج. عنوان: پژوهشی پیرامون تصویرگری معصومین در سینما.

۹ خ ۹ / ۱۹۹۵ / ۹ / ۱۴۳۶۸۲ ۷۹۱ / ۴۳۶۸۲

۸۳ - ۳۰۳۱۸ م

کتابخانه ملی ایران

نشانی: تهران، خیابان حافظ، خیابان رشت، کوچه جمشید جم: شماره ۷۲.

صندوق پستی: ۱۱۳۴ - ۱۵۸۱۵

تلفن: ۶۳۶۵۸۴۸ • نمایر: ۶۴۶۹۹۳۷

تلفن مرکز پخش: ۵ - ۶۳۶۰۹۹۳

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار:
۱۳	جرقه
۱۵	سکانس اول
۱۵	مقدمات:
۱۵	پاسخگویی به پرسش نخست
۱۷	مقدمات
۱۷	مقدمه اول
۱۸	مقدمه دوم
۱۹	مقدمه سوم
۲۳	مقدمه چهارم
۲۶	مقدمه پنجم
۳۵	مقدمه ششم
۳۵	۱- تصویر دیداری
	۲- تصویر شنیداری
۳۵	۳- تصویر گفتاری یا شفاهی
۳۵	۴- تصویر نوشتاری یا کتبی
۳۶	۵- تصویر لامسه یا بساوایی
۳۶	۶- تصویر بویایی
۳۶	۷- تصویر چشایی
۳۷	مقدمه هفتم
۴۴	مقدمه هشتم
۴۷	مقدمه نهم
۵۰	نتیجه گیری

۵۵	معصومین (ع) در سینما.....
۵۵	مشکل اول.....
۶۱	مشکل دوم.....
۶۸	مشکل سوم.....
۷۱	مشکل چهارم.....
۷۷	مشکل پنجم.....
۸۱	مشکل ششم.....
۸۶	جمع بندی مشکلات.....
۸۹	سکانس سوم.....
۸۹	نبرد با موانع و مشکلات و حل بحران.....
۹۱	راه حل ها.....
۹۱	مقدمه.....
۹۱	نظریه اول:.....
۹۴	نظریه دوم:.....
۹۴	مبنای ما.....
۹۶	راه حل ها.....
۹۶	راه حل مشکل پسماند نقش.....
۹۸	راه حل مشکل پسماند شخصیت.....
۱۰۰	راه حل مشکل عدم امکان تخلیه خالص هویت و یا رسوب.....
۱۰۰	هویت.....
۱۰۲	راه حل مشکل استبداد خیال.....
۱۰۶	راه حل مشکل محیط و محاط.....
۱۰۹	راه حل مشکل ششم: رد نظریه حرمت.....
۱۰۹	ابطال دلیل اول: حرمت نقاشی جانداران.....
۱۰۹	الف - جواب اول - رد مناط ها.....
۱۰۹	رد مناط اول و دوم:.....
۱۱۰	مناطق سوم: شگفت آور بودن مجسمه.....

۱۱۰	 مناطق چهارم و پنجم:
۱۱۳	 ب - جواب دوم:
۱۱۴	 ج - جواب سوم:
۱۱۴	 ابطال دلیل دوم حرمت
۱۱۸	 ابطال دلیل سوم:
۱۱۹	 ابطال دلیل چهارم
۱۲۵	 ابطال دلیل پنجم:
۱۲۵	 جواب:
۱۲۷	 اما فرض چهارم:
۱۳۰	 ابطال دلیل ششم:
۱۳۷	 نتیجه
۱۳۹	 سکناس چهارم:
۱۳۹	 اثبات جواز تصویرگری معصومین در سینما
۱۴۱	 اثبات جواز تصویرگری معصومین در سینما
۱۴۱	 دلیل اول: اصل براءت
۱۴۲	 دلیل دوم: تعظیم شعائر الهی
۱۴۳	 دلیل سوم: بزرگداشت حماسه عاشورا
۱۴۶	 دلیل چهارم: اعانت بر بر
۱۴۶	 دلیل پنجم: رجحان هدایت
۱۴۷	 دلیل ششم: نظرات صریح برخی علما و مراجع
۱۵۱	 سکناس پنجم:
۱۵۱	 بررسی مسائل فرعی تصویرگری معصوم در سینما
۱۵۳	 در حاشیه نظرات علماء
۱۵۳	 حاشیه اول: مرجع تشخیص هتک حرمت
۱۵۴	 عرف کیست یا چیست؟
۱۵۷	 حاشیه دوم: تشابه فیلم و تعزیه
۱۶۵	 حاشیه سوم: بازیگر متقی

۱۶۶	حاشیه چهارم: چهره ناشناس
۱۶۶	تصویرگری پیامبر(ص) و وحدت مسلمین
۱۶۸	ضرورت نظارت بر سینمای تصویرگر معصوم
۱۶۸	شرط کمال: بازیگری عاشقانه
۱۶۹	تصویرگری معصوم زنده
۱۶۹	تصویرگری معصوم و بازیگری رایانه‌ای
۱۷۱	تصویرگری معصوم در سینمای انیمیشن
۱۷۲	تصویرگری شبه معصومین
۱۷۲	راه‌های خروج از بن بست
۱۷۲	الف - روش بازتابی
۱۷۴	ب - شیوه فاصله گذاری
۱۷۵	سخن آخر
۱۷۷	فهرست منابع

پیشگفتار

سینما در دنیای مدرن نقش خیره کننده‌ای در تبلیغ و فرهنگ سازی ایفا می‌کند. چنین نقش و کارکردی سبب شده که اکثر افراد و سازمان‌هایی که در صدد الگوسازی فرهنگ برای مخاطبان خویش هستند به این رسانه قدرتمند رو آورند.

دینداران هم بر اساس تکلیف و رسالت تبلیغ پیام الهی و معرفی و شناسایی الگوهای درخشان دینی کم کم با سینما به عنوان رسانه تبلیغی مؤثر و برتر آشتی کرده و به دنبال استفاده و بهره‌وری مطلوب از قابلیت‌ها و توانایی‌های آن در عرصه‌های مورد نظر هستند.

تلاقی فرهنگ و معارف دینی با عرصه هنری و سینمایی، تقاطعی حساس و پر تردید می‌تواند ایجاد کند که اگر همفکری و همدلی مناسبی میان اهالی این دو حوزه پیدا نشود ممکن است سوء تفاهم‌ها و کج فهمی‌های پیچیده و گاه خطرناکی رابه وجود آورد. شناخت این تلاقی و تقاطع و شناسایی حساسیت‌ها و ظرافت‌های آن می‌تواند در رفع و دفع آن سوء تفاهم‌ها تأثیر به سزایی داشته باشد.

شناخت یک امر حساس در سایه تحقیق جدی و ژرف به دست می‌آید و چنین تحقیقی هم زمان وافی می‌طلبد و هم بودجه کافی، و این امر اغلب در پرتو امکانات عمومی و سازمانی مراکز و نهادهای ذی ربط قابل تحقق است.

بخش فرهنگ در قیاس با سایر بخش‌ها در نظام و برنامه بودجه بندی کمایش مورد بی‌مهری و مظلومیت واقع شده و هنر نسبت به سایر بخش‌های فرهنگی در مظلومیتی مضاعف به سر می‌برد و بر این قیاس تحقیق هنری در عرصه فرهنگ مظلوم‌ترین است. در چنین وانفسایی محقق هنری باید قلم در ليقه صبر کند و رنج‌نامه جستجوی حقیقت را با خون دل تقریر نماید. این حکایت تلخ اغلب کسانی است که عاشقانه و وجدانه در میدان تحقیق می‌زیند و قلم می‌زنند.

صاحب این قلم هم روزی به سودای جستجوی نگینی از حقیقت پرسی‌های در کوچه پس‌کوچه‌های پژوهش زد و اندکی از آن رنج بسیار را چشید و در بازگشت از این سفر، «دسترنج» خویش را به متولیان امر عرضه کرد تا به خوان خوانندگان برسد اما دسترنج او سال‌ها در لابلای پرونده‌های غبار گرفته متروک و مهجور ماند تا اینکه پس از پیگیری و دوندگی بسیار خسته و ملول گشت. این ایام پاییزی سرانجام بگذشت و خداوند باب رحمتش را بر خلاف خواست برخی بندگان تنگ نظرش گشود و دست مددی را به یاری رساند تا این «دسترنج» را به سفره ضیافت اندیشه‌های مشتاق برساند.

آنچه سبب جرأت یافتن نگارنده به تحقیق و تألیف این کتاب گردید نه پختگی و توانایی بود، بلکه عطشی بود

برای دانستن. و تشنه اگر به جستجوی آب نپوید چه چاره
بجوید! در چنین عطشی حرکت و پویایی اصالت می‌یابد نه
حزم و احتیاط و همه جانبه نگری.

نویسنده خود را به سودای کمال گرایی تنزه طلبانه
قانع و دلخوش نکرد که نکاود و ننویسد، بلکه با اعتقاد به
این که هر امر کمال گرایانه اگر در مسیر حرکت، با نقد توأم
گردد به اعتلا و کمال می‌رسد. نه با رکود و سکون و خزیدن
به پیله انزوا، طلب کمال کردن، شجاعت قلم زدن در این
میدان را یافت.

حرکت اعتلایی یا روحیه «دیگته نانوشته» سر
سازگاری ندارد. حرکت اعتلایی جسارت آزمون و خطا و
نقد منصفانه و تحمل و اصلاح را به ارمغان می‌آورد.

بنابراین نگارنده منتظر است تا خوانندگان فاضل و
فهم سلاح نقد از نیام انصاف و اندیشه برگشند و صراط
سره را از ناسره تصفیه گردانند. اگر بازار چنین نقدی رونق
یابد نسبه فروشان موهوم فروش فرار را بر قرار ترجیح
می‌دهند و میدان تولید و عرضه اندیشه به تکاپو و خلاقیت
خواهد افتاد و بسط و توسعه‌ای در اندیشه‌های بینابین و
رشته‌های دو رگه ایجاد خواهد شد که با تعامل پسندیده
اندیشه ورزان حوزه هنر و دین، شکوفایی اندیشه هنر
دینی را در پی خواهد داشت.

اگر این اثر بتواند گام کوچکی در این مسیر پرج و
متعالی شمرده شود همه رنج‌های گذشته رنگ خواهند
باخت و رضایت جای ریاضت خواهد نشست.
با سپاس بیکران از فضل الهی که توفیق را با قلم رفیق
کرد.

از فضیای گرانقدر جناب حجة السلام رحیم نوبهار و

جناب حجة الاسلام سید مجید پور طباطبائی و جناب
مهندس محمود ارژمند که دستنوشته این اثر را با دقت
مطالعه کردند و نقد و نظر خویش را با سخاوت ابراز
نمودند تشکر می‌کنم و همچنین از مساعدت دوستان
خویم آقایان سید محمد ضیاء فیروز آبادی و محسن
محمدی منش و جناب آقای غیاث سپاسگزارم و از التفات
مدیر محترم انتشارات سوره مهر جناب آقای محمد حمزه
زاده قدردانی می‌کنم و توفیق همه این بزرگواران را بیش از
پیش از حضرت حق خواستارم.

شهریور ۱۳۸۳
رحمت الله امیدوار